

Vijesti

Nacionalni Komitet FNRJ za geodeziju i geofiziku

Akademski Savet FNRJ sazvaio je bio prema odluci prihvaćenoj na njegovom zasjedanju o osnivanju Nacionalnog Komiteta za geodeziju geofiziku, sastanak delegata predloženih od pojedinih naših Akademija na 20. II. 1952.

Sastanku su prisustvovali: Akademik Dr. Josip Golberg, profesor Prirodoslovno-matematičkog fakulteta i Upravitelj Geofizičkog instituta u Zagrebu. Gen. Stevan Bošković dopisni član Srpske Akademije Nauka (SAN), Dr. Pavle Vujević dopisni član SAN, profesor Prirodno-matematičkog fakulteta u Beogradu, Ing. Mato Janković izv. prof. Tehničkog fakulteta u Zagrebu, Ing. Raša Vodušek izv. prof. Tehničke visoke škole u Ljubljani, te načelnik Akademijskog Saveta FNRJ Nikola Rot.

Načelnik Akademijskog saveta obavijestio je prisutne članove o odlukama XI. redovitog zasjedanja Saveta. Tako je donesena odluka da nacionalni komiteti internacionalnih naučnih unija budu organi pri Akademijskom Savetu. Djelatnost Komiteta su savjetodavnog i reprezentativnog karaktera, čime je znatno sužen rad ovih komiteta prema predviđenim i predloženim nacrtima statuta, koji su bili doneseni na inicijativnim sastancima. Na istom zasjedanju donesena je odluka da broj članova ne bude veći od devet. Od ovog broja svaka Akademija bira po dva člana. Na taj način su imenovani slijedeći članovi Nacionalnog Komiteta.

Na prijedlog Srpske Akademije Nauka Beograd

Gen. Stevan Bošković, dopisni član SAN Beograd

Prof. Dr. Pavle Vujević, dopisni član SAN Beograd.

Na prijedlog Jugoslavenske Akademije znanosti i umjetnosti Zagreb

Akademik Prof. Dr. Josip Goldberg, Upravitelj Geofizičkog Instituta u Zagrebu.

Prof. Ing. Mato Janković, Tehnički fakultet Zagreb.

Na prijedlog Slovenske Akademije znanosti in umetnosti Ljubljana

Prof. Ing. Leo Novak, Tehn. visoka škola Ljubljana

Prof. Ing. Raša Vodušek, Tehn. visoka škola Ljubljana

Na spomenutom sastanku predloženi su za ostale članove Nacionalnog komiteta:

General-major Karel Marčić, načelnik Geografskog Instituta JNA

Dr. Josip Mokrović, viši naučni saradnik Geofizičkog Instituta u Zagrebu
Jelenko Mihajlović, Upravnik Seizmološkog zavoda u Beogradu.

Gen. Stevan Bošković izabran je za generalnog sekretara ovog komiteta.

Odlučeno je da se za buduću sastanak Nacionalnog Komiteta pripreme izvještaji o stanju svih grana geodetskih i geofizičkih nauka u FNRJ i o radovima, koji su u tim područjima izvršeni.

Adresa komiteta je: Akademski Savet Nacionalni Komitet za geodeziju i geofiziku Beograd, Božidara Adžije 11.

Ing. M. J.

Osnivanje Saveza društava geodetskih inženjera i geometara FNRJ

Naša društvena djelatnost od oslobođenja na ovamo odvijala se u pojedinim republikama unutar društva inženjera i tehničara. Taj se rad odvijao pod specifičnim uslovima za svaku sekciju geodeta obzirom na mogućnosti i probleme, koji su se postavljali u po-

jedinoj republici u vezi s poslijeratnim prilikama.

Opća težnja u razvoju naše upravne vlasti i ekonomike uopće, da se sprovede dosljednija decentralizacija i postigne samoupravljanje privredom, imala je odraza i na naše društvene

organizacije, pa se već ranije osjećala težnja, na jednoj strani ka samostalnoj stručnoj djelatnosti, a na drugoj strani ka većoj povezanosti među republičkim udruženjima i zajedničkom djelovanju u stručnim pitanjima.

Dosadašnja organizaciona forma DIT-a i Saveza društava DIT-a nije odgovarala tom cilju. Pojedine struke osjećale su potrebu veće skupne afirmacije i reprezentacije kako unutar naše zemlje, tako i prema inozemstvu.

Bez svake je sumnje, da postoji niz stručnih problema, koji su za pojedine struke specifični, a nije potrebno posebno dokazivati da to postoji i za našu geodetsku struku. Prema tome je potpuno logično da te specifične probleme raspravljaju i o njima daju svoje mišljenje naša stručna društva, organizirana u pojedinim republikama. Međutim postoji niz pitanja, koji su od zajedničkog interesa za sva društva, da ne govorimo o predstavljaju struke pred našim vlastima, pred stranim srodnim stručnim udruženjima, o razmjeni iskustava i općenito o našoj međusobnoj suradnji i potpomaganju u općoj težnji ka našem ekonomskom i kulturnom napretku.

Odmah poslije V. proširenog plenuma Saveza DITJ-a, koji se održao u decembru 1950., i o kome smo svojevremeno referirali u našem listu, osnovano je nekoliko stručnih društava u pojedinim republikama a nešto kasnije osnovani su i savezi ovih stručnih društava.

I kod naših stručnjaka postojala je težnja za osnivanje ovakvih društava i jednog koordinacionog i reprezentativnog društvenog stručnog tijela, koje bi preuzelo na sebe sve one zadatke, koje smo ranije spomenuli. Tako je nakon izvjesnih konzultacija došlo na inicijativu Društva geodetskih stručnjaka NR Bosne i Hercegovine, do konferencije delegata pojedinih republičkih društava. Konferencija je bila sazvana za 20. XI. 1952. u Beogradu, neposredno uoči Kongresa Saveza društava inženjera i tehničara FNRJ.

Prisustvovala su po tri delegata iz svake republike. Predsjednik Društva geodetskih stručnjaka NR BiH drug Salih Kabil izložio je u svom referatu potrebu osnivanja Saveza geodetskih društava, pa je predložio da se već ova konferencija smatra početkom osnivanja ovog Saveza i predložio na diskusiju nacrt statuta tog Saveza.

Uviđajući potrebu zajedničke stručne suradnje i djelovanja, svi su se delegati složili, da je osnivanje našeg Saveza neophodno potrebno i u interesu geodetske struke i službe. Delegati su se složili u nizu hitnih i neodložnih pitanja organizaciono-tehničke naravi. Tako je postignuta suglasnost u tome, da se ovaj sastanak smatra inicijativnim sastankom za osnivanjem Saveza, na kome treba pretesti i usvojiti privremeni statut, izabrati privremenu upravu, koja će voditi poslove Saveza do saziva Kongresa geodetskih inženjera i geometara, na kome bi se donio konačni nacrt statuta i izabrala uprava Saveza. Iako će se statut donijeti na kongresu, ipak je bilo potrebno donijeti privremeni statut, pa je na ovoj konferenciji došlo do sporazuma o nizu osnovnih članova statuta. Prihvaćen je prijedlog o nazivu Saveza, t. j. da se zove »Savez društava geodetskih inženjera i geometara FNRJ«, a sjedište da mu bude u Beogradu. Usvojeno je također, da delegati koji prisustvuju ovoj konferenciji, i koji imaju punomoći i povjerenje svojih društava, sačinjavaju privremeni plenum odbora Saveza.

U plenum su prema tome ušli slijedeći drugovi:

Salih Kabil geom., Ing. Ismet Aganović, Ivan Tropan geom., delegati društva iz NR Bosne i Hercegovine, Maksim Maksimović geom., Vladimir Leković geom., Novo Lakić geom., delegati geod. sekcije DIT-a NR Crne Gore, Ing. Radoslav Ukropina, Ivan Kazija geom., Ing. Nikola Činklović, delegati Društva geod. inž. i geom. NR Srbije, Ivan Tolevski geom., Petar Miševski geom., Čedomir Penčić geom., delegati Društva geod. inž. i geom. NR Makedonije; Ing. Franjo Rudl, Anton Košir geom., Franjo Trnovac geom., delegati Društva geod. inženjerov in geometrov NR Slovenije; Dr. Mirko Tomić, Ing. Mato Janković, Dane Vukovojac geom., delegati Geodetskog društva NR Hrvatske.

Između ovih članova plenuma konstituiran je odmah privremeni upravni odbor od osam članova, u koji su ušli:

Ing. Radoslav Ukropina predsjednik, Ing. Ismet Aganović I. podpredsjednik, Dr. Mirko Tomić II. podpredsjednik, Ing. Nikola Činklović I. sekretar, Maksim Maksimović geom. II. sekretar, Ivan Kazija geom. blagajnik, Anton

Košir geom. i Ivan Televski geom. članovi odbora.

Za delegata našeg Saveza u novi upravni odbor Saveza društava inženjera i tehničara FNRJ prema prijedlogu novog statuta ovog Saveza izabrani su Dr. Mirko Tomić i Ing. Ismet Aganović. Kako je na kongresu kasnije usvojeno, da Savezi stručnih društava delegiraju po jednog delegata, to je kao delegat u plenum upravnog odbora Saveza društava inženjera i tehničara ostao Dr. Mirko Tomić.

Na ovom je sastanku odlučeno, da je potrebno u cilju afirmacije struke, organizacije Saveza naših stručnih društava, okupljanja i aktiviranja naših stručnjaka u društvenom radu, raspravljajući niza stručnih problema, pravilne ocjene naših napora i djelovanja u poslijeratnom periodu tehničke i industrijske izgradnje naše zemlje, raspravljajući o našem daljnjem radu, potrebama i o našoj ulozi u socijalističkoj izgradnji zemlje, održati kongres geodetskih inženjera i geometara FNRJ.

Uočeno je da bi kongres trebalo održati čim prije, po mogućnosti prije terenske sezone 1953. god. Usvojen je prijedlog da se održi u drugoj polovici mjeseca marta 1953. u Zagrebu, a organizaciju kongresa da preuzme geodetsko društvo Hrvatske uz pomoć svih ostalih republičkih društava.

Radi kratkoće vremena, nije se moglo ovom prilikom točno odrediti sa-

držaj rada kongresa. Ostavljeno je da detaljnu razradu u duhu prijedloga, koji su dati na ovoj konferenciji predloži organizator kongresa. Kongres bi trebao imati manifestacioni karakter, ali da se na njemu raspravi i izvještaj broja problema naše struke, kako organizacione, tako i stručne naravi, koji su u ovom stadiju društvenog razvoja u našoj zemlji aktuelni.

Raspravljena su također i neka pitanja finansiranja i troškova, pa je tako završena ova konferencija, koja je veoma značajna za razvoj naše geodetske društvene djelatnosti, a i struke uopće. Delegati su sa ove konferencije otišli svojim kućama zadovoljni radom, atmosferom u kojoj se diskusija odvijala punom želje za sporazumnim i složnim rješenjima, u najboljem uvjerenju da se na ovaj način može najviše doprinijeti unapređenju struke, a time i naše zemlje.

Uvjereni smo da će kongres doprinijeti poboljšanju suradnje između svih naših društava, i ustanova koja se bave geodetskom djelatnošću. Ovo će biti prva prilika poslije dugog niza godina da će se sastati geodetski stručnjaci iz prakse i naučni radnici da u novim prilikama naše socijalističke izgradnje rasprave pitanja naših aktuelnih stručnih problema, koji zadiru u kulturni i ekonomski život naše zemlje.

Ing. M. J.

Predsjednik Saveta za industriju i građevinarstvo drug Svetozar Vukmanović Tempo, primio predstavnike geodetskih stručnjaka

Posle prijema delegata sa III Kongresa inženjera i tehničara Jugoslavije kod Maršala Jugoslavije druga Josipa Broza — Tita pretstavnicima Saveza društava geodetskih inženjera i geometara zamolili su druga Svetozara Vukmanovića — Tempa da ih primi, da bi mu podrobnije ukazali na neke probleme geodetske struke, o kojima je bilo govora na prijemu kod druga Maršala.

Drug Tempo odmah je udovoljio traženju i zakazao sastanak početkom decembra pr. g.

Sastanak je održan 10. decembra 1952 u Savetu za industriju i građevinarstvo, gdje je drug Tempo primio pretstavnicima geodetske struke drugove Bogdanović Bogdana, potpredsjednika

Saveza društava inženjera i tehničara Jugoslavije, Ukropina Ing. Radoslava, predsjednika Saveza društava geodetskih inženjera i geometara FNRJ i Živković Ing. Iliju, rukovodioca komisije za unapređenje struke Društava geodetskih inženjera i geometara NR Srbije.

Predstavnicima geodetskih stručnjaka izneli su u najkraćim crtama prilike pod kojim su se izvršili i razvijali geodetski radovi u našoj zemlji, a zatim su se detaljnije osvrnuli na:

1. nedostatak zakonskih propisa na kojima bi se bazirali tehnički propisi ustanove geodetske službe i koji bi obezbjedili potrebnu jednoobraznost, povezanost, jedinstvenost i objektiv-

nost kod izvršavanja geodetskih radova, naglašavajući da takve zakonske propise zahteva sama priroda geodetskih radova, koji su relativno veoma skupi i vremenski traju veoma dugo;

2. dotrajnost opreme, (instrumentarij i mašine za reprodukciju) koja je uglavnom nabavljena pre rata. S obzirom na potrebnu preciznost geodetskih radova, jedan veliki deo te opreme treba po njenoj zastarelosti i prema stanju u kom se nalazi da bude izbačena iz upotrebe. — Njena dalja upotreba smanjuje kvalitet i produktivnost geodetskih radova. S druge strane, mehanizacija ostalih privrednih grana zahteva i mehanizaciju geodetskih radova uvodenjem aerofotogrametrije kao metode snimanja, naročito sada kada se prelazi na aktiviziranje poljoprivrede, a to zahteva snimanja širokih područja, koje se starim klasičnim metodama ne bi mogla blagovremeno završiti;

3. karakter geodetske službe i njenu organizaciju koja do danas nije tretirana kao samostalno pitanje, nego se uvek tražilo rešenje u vezi sa nekim drugim aktuelnim problemom naše privrede, već prema tome kako su ti pojedini problemi zadirali u socijalističku izgradnju naše zemlje, tako je na pr.: prilikom ranije napregnute kapitalne izgradnje traženo organizaciono rešenje za geodetsku službu u sklopu resora građevinarstva, aktivizacijom poljoprivrede u sklopu za poljoprivredu a sada nove potrebe za podlogu pravilnog oporezivanja zemljišta vaskrsavaju staru tezu vezivanja za resor finansija.

Predlozi ovih raznih organizacionih rešenja pokazuju da geodetska struka ustvari treba da pruži podlogu svim tehničkim granama, koje izvode svoje radove na zemljištu samo u raznim oblicima i na raznim etapama razvitka.

To ukazuje dalje da geodetske radove treba tako organizovati i tako

izvršavati da mogu poslužiti za sve potrebe privrede bez naročitih dopuna a organizaciju geodetske službe treba osloboditi uticaja specifičnih potreba pojedinih investitora — resora — jer ona mora da posluži svim privrednim granama podjednako, treba da bude što samostalnija da bi izvršeni radovi imali što širu primenu.

Drug Tempo u svom odgovoru podvukao je da su glavni problemi već pravilno uočeni i postavljeni i da treba prići njihovom rešavanju imajući u vidu prilike u kojima se nalazi naša zemlja, kako ekonomske tako i političke.

Neophodno je, naglasio je drug Tempo, govoreći o problemu nabavke instrumentarija, da geodetski stručnjaci pravilno shvate ozbiljnost posledica ovogodišnje suše, a odgovorni rukovodioci će razmotriti na koji bi se način u sadašnjoj situaciji, moglo što pre pomoći geodetskim stručnjacima u izvršavanju njihovih zadataka nabavkom bolje i savremenije opreme.

Što se tiče problema nedostatka zakonskih propisa, istakao je drug Tempo da ga treba rešavati većim aktiviziranjem geodetskih stručnjaka prilikom izrade predloga pojedinih propisa i čvršćom saradnjom sa nadležnim ustanovama za zakonodavstvo, dok će problem organizacije geodetske službe biti povoljno rešen donošenjem novih propisa, prema kojima geodetska služba treba da bude formirana kao samostalna uprava.

Zahvaljujući se na ukazanoj pomoći i angažovanju za pravilno rešenje postavljenih problema predstavnici Saveza društava geodetskih inženjera i geometara FNRJ zamolili su druga Tempa da poseti neke od geodetskih ustanova radi boljeg upoznavanja sa problematikom struke i službe.

Ing. RUK

Radno savetovanje geodetskih stručnjaka NR Srbije

Uprava Društva geodetskih inženjera i geometara NR Srbije iskoristila je dolazak delegata iz unutrašnjosti na III. Kongres inženjera i tehničara Jugoslavije i održala savetovanje 24. XII. 1952 g.

Savetovanju su pored delegata iz unutrašnjosti i članova iz Beograda prisustvovali i drugovi: Milačić Dimi-

trije, načelnik Glavne geodetske uprave, Petar Kuzmanović, načelnik Geodetske uprave NR BiH, Ivan Tolevski, načelnik Geodetske uprave NR Makedonije, Salih Kabil, sekretar Društva geodetskih stručnjaka NR BiH, Čedomir Penčić, predsednik Društva geodetskih inženjera i geometara NR Makedonije i Petar Strineka, delegat

Geodetskog društva NRH iz Zagreba.

Drug Rajko Ivančević, potpredsednik Društva geodetskih inženjera i geometara NR Srbije, otvorio je savetovanje u 9 časova pa je pozdravivši

prisutne goste, delegate i članove dao reč drugu Savić Desimiru, pomoćniku Načelnika Geodetske uprave NR Srbije, koji je održao sledeći referat:

Geodetski i katastarski radovi u NR Srbiji u 1952. godini

Svi radovi, koji su u toku 1952 godine izvođeni na teritoriji NR Srbije u delokrugu rada geodetske i katastarske službe, a pod rukovodstvom Geodetske uprave NR Srbije, mogu se prema svojoj nameni, svrstati uglavnom u dve grupe i to:

1. Geodetsko-katastarski radovi na sređivanju, obnovi i dopuni katastarskih podataka u srezovima, za koje su postojali stari katastarski planovi i operati i geodetsko-katastarski radovi na izradi katastra zemljišta za ono područje NR Srbije, za koje zemljišni katastar nije uopšte postojao.

2. Geodetski radovi za posebne potrebe pojedinih interesenata — rudnika, gradskih opština, SRZ, državnih privrednih preduzeća i dr.

Radovi iz prve grupe izvođeni su po zadatku, koji je geodetskoj službi postavljen samim donošenjem Zakona o društvenom doprinosu i porezima. Kao što je poznato, ovaj Zakon u svome čl. 21 propisuje da se prihod od zemljišta utvrđuje prema površini zemljišta, njegovoj kakvoći (bonitetu) i vrsti obrade (kulturi), odnosno na osnovu katastra zemljišta (katastarski prihod). Radi sprovođenja u život ovog zakonskog propisa bilo je nužno, da se, u što je moguće kraćem roku, postojeći katastar izvuče iz stanja zastarelosti i dovede u saglasnost sa stvarnim stanjem na terenu i da se, u datim uslovima, izradi što je moguće bolji katastar za onaj deo teritorije naše Republike, koji nije bio katastarski premeren i za koji su o zemljištu postojali samo potpuno nesigurni podaci raznih popisa, vršenih na brzu ruku i bez ikakve podloge i mogućnosti za kontrolu i otklanjanje neizbežnih grešaka i nesavesnog prijavljivanja.

Radovi iz druge grupe vršeni su na osnovu pojedinih zahteva raznih interesenata, a u cilju zadovoljenja njihovih posebnih potreba. Tu spadaju dopunska i nova snimanja proširenih građevinskih reona pojedinih naših gradova i drugih naseljenih mesta u cilju stvaranja potrebnih geodetskih

osnova za plansku izgradnju i uređenje tih mesta, zatim dopunska i nova snimanja i izrada situacionih planova sa pretstavom reljefa zemljišta za ceo niz rudarskih istražnih terena; izrada situacionih planova za područje Metohije u svrhu studija, projektovanja i izvođenja hidrotehničkih melioracija na zemljištu i na koncu razni specifični geodetski poslovi na pojedinim velikim građevinskim radilištima u našoj Republici.

U prvu grupu treba međutim, ubrojati i vrlo opsežne složene geodetsko-katastarske poslove na arondacijama zemljišnog poseda SRZ i državnih poljoprivrednih dobara. Ovi su, dođue, obavljani za posebne potrebe tih zadruga, ali su po svojoj sušini i rezultatima činili sastavni deo rada na sređivanju i dopuni postojećeg katastra zemljišta. U ovu grupu treba svrstati također i ovogodišnje geodetske radove na popunjavanju postojećih praznina u trigonometrijskoj mreži III. i IV. reda na području Sandžaka, jer se bez stvaranja ove osnove nije moglo pristupiti daljem radu na izradi katastra zemljišta za veće delove nekih srezova u ovom kraju.

Radi bolje preglednosti zadržaću se u svome daljem izlaganju prvo na geodetsko-katastarskim radovima, koji su izvođeni u svrhu sređivanja, dopune i obnove postojećeg katastra zemljišta. U istom cilju govoriću posebno o delatnosti geodetske i katastarske službe na području AP Vojvodine, a posebno na području uže Srbije i AKM Oblasti. Ovo prvenstveno stoga, što su se polazna stanja razlikovala kako u pogledu slaganja sa stvarnim stanjem na terenu tako i u pogledu drugih uslova rada za njihovo sređivanje.

A. P. Vojvodina

Postojeći katastar AP Vojvodine star je preko pedeset godina. Kroz ceo taj period slabo je i neredovno održavan, te je još pre Drugog svetskog rata smatran kao prilično zastareo. Ogromne promene u posedovnom sta-

nju, koje su izvršene u godinama posle oslobođenja, dotukle su ga skoro potpuno. Agrarna reforma i kolonizacija boraca, zatim masovno ulaženje seljaka u SRZ, a potom i t. zv. divlje arondacije zemljišnih poseda kako SRZ tako i državnih poljoprivrednih dobara izmenile su u toku nekoliko godina potpuno lice zemlje u pogledu posedovnog stanja u ovoj našoj pokrajini. Nije, međutim, u tome periodu bilo, niti je u tim uslovima moglo biti u dovoljnom broju tako sposobnog stručnog kadra ni takve organizacije službe, da se sve ove promene obuhvate i provedu kroz katastarske operete i na katastarskim planovima. Ovo delimično i stoga, što je u tom periodu institucija katastra zemljišta i od pojedinih odgovornih rukovodilaca geodetske službe smatrana kao potpuno preživela stvar i nepotrebna u socijalističkom društvenom poretku. U ovom pogledu nije mnogo na bolje izmenila situaciju ni revizija katastra, koja je izvršena u 1948 godini. Raspoložujući sa vrlo ograničenim brojem stručnih snaga i sa više nego oskudnim sredstvima u pogledu instrumentarija i pribora za merenje, a vezana vrlo ograničenim rokom, ova revizija nije mogla poći putem temeljitog sprovođenja konstatovanih promena. U datim uslovima morala se je pomenuta revizija ograničiti na najprostiji način konstatovanja i evidentiranja promena, stvarajući pri tome, po nuždi, posebne delove katastarskih operata t. zv. liste gazdinstva u kojima je posed pojedinih domaćinstava upisivan u ukupnoj površini kao »deo poseda«, bez oznake parcela, odnosno bez neposredne veze sa stanjem na katastarskim planovima. Stalne promene, koje su se dešavale u velikim razmerama i posle ove revizije, izmenile su i ovo stanje tako da smo na početku ove godine imali ustvari dvostruke podatke, koji se nisu mogli koristiti bez prethodne provere i dopune. Stari posedovni listovi sadržavali su, naime, stanje pre revizije iz 1947/48 godine, koje se je donekle slagalo sa stanjem na katastarskim planovima, ali vrlo malo sa stvarnim stanjem na terenu. Liste gazdinstva sadržavale su, naprotiv, približno dobre podatke o ukupnom posedu zemljoposjednika, ali se nisu slagale sa stanjem na katastarskim planovima.

Opsežni geodetski radovi, koji su obavljani u posleratnom periodu u

svrhu projektovanja i izvođenja hidrotehničkih melioracija na području AP Vojvodine, u vezi sa velikim kanalom D. T. D., a koji su obuhvatili površinu od blizu 800.000 Ha, nisu također mogli biti neposredno korišćeni za potrebe katastra. Ovo stoga, što prilikom tih radova nije vršeno snimanje granica privatnih poseda.

Obzirom na ovakvo stanje stvari, kao jedini radikalni lek za zemljišni karakter AP Vojvodine, ostajao je novi katastarski premer. S tim se međutim nije moglo početi. Ovo s jedne strane zbog suviše kratkog roka, u kome je bilo potrebno dati osnovu za oporezivanje, a s druge strane zbog činjenice, da još i danas na ovom području vlada vrlo intezivno previranje u pogledu izmene u posedovnom stanju. Ovo poslednje nameće kao neminovno potrebu, da se pre novog premera ili paralelno s njim reši i pitanje arondacija i drugih vrsta uređenja zemljišnih poseda SRZ. i državnih poljoprivrednih dobara kako bi se izdaci za katastar koristili što racionalnije.

Iz napred izloženih razloga odgovorni rukovodioci katastarske službe AP Vojvodine su predložili, a Geodetska uprava NRS je usvojila sledeći postupak na sređivanju, dopuni i obnovi katastra zemljišta ove pokrajine:

Propisano je i određeno sistematsko izlaganje na javni uvid — od parcele do parcele — svih katastarskih podataka upisanih u posedovne listove i liste gazdinstva. Svi posednici, jedan po jedan, pozivani su u prostorije mesnih opština, gdje je u prisustvu ovlašćenih pretstavnika vlasti, a na osnovu postojećih podataka i katastarskih planova, sa svakim pojedincem temeljito ispitano i utvrđeno stvarno stanje njegovog zemljišnog poseda. U svim nejasnim slučajevima, gde se pravo stanje stvari nije moglo sa punom sigurnošću utvrditi na ovaj način, vršeni su obavezni uvidaji na licu mesta na terenu i tako konstatovano faktičko stanje.

Sve promene, koje su utvrđene prilikom ovog izlaganja, odnosno na licu mesta provodene su odmah u posedovnim listovima ili u listama gazdinstva. Jednovremeno sa ovim vršeno je ucrtavanje na indikacionim planovima ili u posebnim skicama — manualima — svih novih međa sa definitivnim numerisanjem novonastalih parcela. Kod

stapanja više starih parcela u jednu novu nije, međutim, vršeno poništavanje njegovih parcelnih brojeva niti starih međnih linija na planovima, već se je svaka pojedinačno ispisivala iz starog posedovnog lista i upisivala na novog posednika. Pri svemu ovome su obavezno korišćeni svi raspoloživi podaci raznih deobnih nacrtava ovlašćenih civilnih i državnih geometara o privatnim deobama, kao i o nadeljivanju zemljišta prilikom provođenja agrarne reforme, kolonizacije boraca i kasnijih arondacija, ukoliko ovi, zbog raznih uzroka, nisu već bili kartirani na postojećim evidencijskim planovima i provedeni kroz postojeće katastarske operacije. U slučajevima pak, gde ovih podataka nije bilo, vršeno je ucertavanje novih međa ili na osnovu podataka dobivenih saslušanjem samih zainteresovanih stranaka ili putem prostog krokiranja — prilikom uviđaja na licu mesta. Površine svih ovih parcela, obrazovanih na ovaj način — putem krokiranja ili prostim ucertavanjem po iskazu samih posednika — utvrđivane su isključivo na osnovu izjava zainteresovanih deobničara sa obaveznom izravnanim na poznate površine matičnih parcela. Propisna merenja, kartiranje i računanje površina vršeni su samo u izuzetnim slučajevima, kada se je radilo o potpunoj izmeni situacije na nekom celom kompleksu i gde se bez ovog nije moglo izvršiti sređivanje podataka o posedovnom stanju na terenu.

Paralelno sa ovim načinom, samo u neodredivo manjem broju katastarskih opština, vršeno je sređivanje podataka o posedovnom stanju u celosti putem utvrđivanja stanja stvari na licu mesta i to tako, da je geometar sa predstavnicima opštine išao po terenu od parcele do parcele, utvrđivao stvarno posedovno stanje i prikupljene podatke sa svim merama upisivao neobredno na indikacione planove ili u posebne skice — manuale —. Ovaj postupak primenjen je, po pravilu, samo u onim katastarskim opštinama sa manjom površinom atara, gde je bilo moguće organizovati omeđavanje i obeležavanje parcela od strane posednika ili izlaženje ovih na svoje parcele u svrhu pokazivanja i davanja potrebnih podataka. Izuzetak od ovoga čini kat. opština Zrenjanin, gde je ovaj način rada primenjen na relativno velikoj površini.

U dve katastarske opštine Srednjeg Banata, za koje nisu postojali stari katastarski planovi i gde se sređivanje katastra nije moglo obaviti na drugi način, izvršen je novi katastarski premer celih atara. Premer je izvršen ortogonalnom metodom sa oslonom na poligonu mrežu, pri čemu su, u cilju ubrzanja posla, apscisama i ordinatama snimljene samo krajnje tačke zemljišnih tabli između puteva. Postojeće parcele, unutar ovih tabli, snimljene su apscisnim umeravanjem. Planovi za ove dve katastarske opštine rade se u razmeru 1:5000. Površine tabli računaju se iz koordinata, a površine parcela na osnovu originalnih mera sa detaljnih skica. Pri ovome treba napomenuti, da pri premeru ovih opština — opet u cilju ubrzanja posla — nije izvršeno snimanje kuća i drugih zgrada unutar kućnih placeva sela.

Novi katastarski planovi izrađeni su također i za pet kat. opština na području Srema u ukupnoj površini od blizu 35.000 kat. jutara, za koje su delimično ili potpuno nedostajali stari katastarski planovi. Ovi novi planovi izrađeni su na osnovu nedavno pronađenih podataka detaljnog premera, koji je u ovim kat. opštinama vršen pred rat i u toku okupacije, a u vezi sa izvođenjem komasacionih radova.

Novo klasiranje zemljišta vršeno je ove godine na području APV samo u onim kat. opštinama i na onim terenima, za koje je bilo poznato da stare klase, na većim površinama, više ne odgovaraju stvarnom stanju, bilo usled poboljšanja tla provođenjem raznih agrotehničkih mera, bilo usled izmene opštih ekonomskih uslova, koji utiču na visinu prihoda od zemljišta.

Po izvršenoj ispravci i sređivanju katastarskih podataka rađen je za svaku kat. opštinu potpuno nov katastarski operat i to počev od sastava spiska parcela pa do sumarnika posedovnih listova. Ovome se je pristupilo stoga, što je broj promena u svim kat. opštinama, bez izuzetka, bio toliko da je u svakom pogledu bilo celishodnije raditi nove operacije, nego ispravljati stare, koji su usled duge upotrebe svakako bili već potpuno dotrajali.

Radovi na sređivanju i dopuni katastra zemljišta za područje AP. Vojvodine obuhvatili su ove godine svih 517 kat. opština sa oko 385.000 poljoprivrednih gazdinstava u površini od

2,178.000 Ha i preko 2,500.000 parcela. Na ovom ogromnom poslu, uključujući tu i arondacije zemljišta u blizu 200 SRZ učestvovalo je, počev od aprila, prosečno oko 150 geodetskih stručnjaka iz Reonskih katastarskih uprava (RKU) sa područja APV i iz geodetskih sekcija u Novom Sadu i Zrenjaninu, zatim blizu 200 stalnih i oko 350 honorarnih katastarskih službenika RKU, s tim što su ovi poslednji pretežno radili kao pomoćna lica pri izlaganju i na sastavu pojedinih delova novih kat. operata.

Novo klasiranje zemljišta u većim kompleksima izvršeno je u 140 kat. opština u ukupnoj površini od oko 150.000 kat. jutara. Ovo klasiranje izvršili su uglavnom agronomi sreskih narodnih odbora pod rukovodstvom i nadzorom dvojice agronoma iz oteka za klasiranje G. U., odnosno Uprave katastra APV.

Najkomplikovaniji i najteži deo posla — izlaganje, arondacije SRZ i klasiranje zemljišta završeni su skoro u svim kat. opštinama, a i u ostalim se nalaze u završnoj fazi. Sada se radi uglavnom na izradi novih katastarskih operata, koji posao za veliki broj opština treba da se završi krajem decembra, a za sve u prvoj polovini februara 1953.

Na sve ove poslove, uključujući tu i sve vrste izdataka za redovno održavanje organizacije stalne katastarske službe za poručje AP. Vojvodine utrošeno je ove godine nešto manje od 63 miliona dinara, odnosno nešto manje od 30 din. po jednom ha površine, ili 160 din. po jednom poljoprivrednom gazdinstvu.

Glavna smetnja u svim ovim radovima sastojala se je u tome, što je sticajem prilika — kroz dugi period od 50 i više godina — na katastru zemljišta AP. Vojvodine radilo nekoliko generacija geometara, austriskih, mađarskih i naših. Svaki od tih ljudi unosio je, neizbežno, nešto svoga ličnog u posao tako da su postojeći katastarski operati i planovi svake pojedine kat. opštine predstavljali po pravilu poseban sistem podataka i elaborata, a prema tome i poseban problem za rešavanje. Pored ostalog ovo je bila glavna kočnica za masovnije angažovanje na ovim poslovima mladih, pa i starih geometara, koji nisu ranije radili na ovom području i koji su se

stoga teško snalazili u gomilama starih fascikala raznih pribeležaka i deobenih nacрта.

Što se tiče rezultata izvršenih poslova i kvaliteta dobijenih podataka, oni su, pored valjanosti ili slabosti usvojenog postupka u radu, ovisni u najvećoj meri od stručnosti, saveznosti i ličnog zalaganja neposrednih izvršilaca, što je pravilo kod svih geodetskih i katastarskih radova bez izuzetka. Sam postupak je napred detaljno izložen i isti po mišljenju svih onih, koji su učestvovali u njegovoj razradi, predstavlja u datim uslovima dosta solidnu osnovu za dobijanje dobrih i sigurnih podataka. Ne raspolazem sa dovoljno proverenih, detaljnih podataka o stvarnom kvalitetu rada pojedinaца, te ću se, u pogledu ovog drugog faktora od koga zavisi kvalitet, ograničiti isključivo na ovo što sam l'čno video i zapazio u radu kod većeg broja neposrednih izvršilaca ovih radova.

Osnovni prigovor, koji bi se mogao učiniti većini drugova, koji su ove godine radili na sređivanju i dopuni katastra u AP. Vojvodini, sastoji se u tome, da su se oni, po pravilu, više ograničavali na rad u kancelariji i samo prilično retko i u izuzetnim slučajevima izlazili na lice mesta, na teren, radi utvrđivanja stvarnog posedovnog stanja. Nepobitna je, međutim, činjenica da izlaganje u kancelariji ne može u pogledu sigurnosti dati ni približno one podatke, koji se mogu dobiti uvidajem na terenu. Ovo i u slučaju, kada posednici odlično poznaju svoja imanja i mogu da se snalaze na planu i gde je izlagač iskusan stručnjak i dobar poznavalac ljudi i terena.

Da se više išlo putem proveravanja podataka neposredno na terenu nesumljivo je, da bi bio znatno manji procenat onih t. zv. neizbežnih grešaka, koje su ostale i u novim kat. operatima — posle izlaganja, a koje će se neizbežno pojaviti odmah čim dođe do šire upotrebe novih podataka.

Metod proveravanja podataka na licu mesta — na terenu — umesto izlaganja u kancelariji, omogućio bi s druge strane i masovnije i uspešnije angažovanje na ovim poslovima mladih geometara, koji su se u uslovima pretežnog rada u kancelariji prilično teško snalazili u zamršenim podacima zastarelih i prestarelih operata i planova sa dvostrukim pa i višestrukim

promenama na istom zemljištu. Glavnu prepreku za širu i potpuniju primenu ovog drugog načina rada činio je navodno otpor posjednika da izidu na lice mesta u svrhu omeđavanja ili pokazivanja svojih parcela. Ova odbrana nije potpuno održiva. Isto tako nije, u svim slučajevima, održiv ni prigovor, da bi ovaj drugi način bio skuplji i dugotrajniji. Kao primer da je bilo moguće organizovati i obezbediti izlaženja na lice mesta zainteresovanih posjednika i mesto putem izlaganja potrebne podatke prikupiti neposredno na terenu dovoljno je navesti K. O. Zrenjanin i još neke manje opštine u Banatu, u kojima su radili stari terenci iz geodetskih sekcija. Kao dokaz ovome služe i one kat. opštine, u kojima je ove godine vršen novi premer i gde su na terenu prikupljene sve potrebne indikacije.

Drugi opšti propust u izvodenju ovogodišnjih radova na katastru APV sastoji se u tome, što i pored postojanja dobro organizovane kontrolne službe i dovoljnog broja inspektora nije svugde postignuta potrebna jednoobraznost u radu, bar u onim vrstama poslova, za koje odavno postoje detaljni i precizni propisi. Pravilo je naime bilo kod ovogodišnjih radova u Vojvodini, da se skice konstatovanih promena vode različito u raznim RKU, pa često i za pojedine kat. opštine na području jedne te iste reonske kat. uprave. Neke od ovih skica su vođene mastilom, druge tušem a neke i u olovci. Pojedini drugovi su vodili ručne skice u vidu svezaka prošivenih ili neprošivenih, drugi opet na pojedinim listovima crtače ili kancelariske hartije raznog oblika i veličine, a treći čak i na pausnoj hartiji, koja se je izgubila već u toku samog rada. Inače dobro organizovano i uspešno izvedeno prikupljanje indikacija za K. O. Zrenjanin u površini za oko 15.000 kat. jutara izvršeno je, na primer, na šlafnama obične hartije iako je, s obzirom na važnost samih podataka, bezuslovno trebalo koristiti hartiju propisanu za detaljne skice pri novom premeru sa svim potrebnim oznakama i vezama.

Pored svih nedostataka na koje je napred ukazano ne može, međutim, biti sumnje da će novi katastarski podaci za područje AP. Vojvodine, sa izuzetkom neznatnog procenta neizbežnih grešaka, potpuno odgovarati stvar-

nom stanju na terenu. Ovo utoliko pre, što su prilikom ovoga rada izvršene i arondacije u vrlo velikom broju SRZ i na taj način bar za izvesno vreme stabilizovano stanje na vrlo velikim površinama. Isto tako nema sumnje, da bi ovi podaci, kako za iduću tako i za nekoliko narednih godina, mogli poslužiti kao sigurna baza za oporezivajne prihoda od zemljišta i u slučaju kada se dalje ne bi ništa radilo. Ali se nismo nikako shvatiti da je sa ovogodišnjim kampanjskim poslom definitivno i potpuno završen rad na ređivanju i obnovi katastra AP. Vojvodine. Ovo, što je ove godine urađeno i što će se dovršiti u prvim mesecima naredne godine treba, bez daljeg, posmatrati u pravom svetlu i priznati za ono, što u stvari i jeste. A to znači kao polovičnu meru, diktiranu nuždom i uslovljenu ciljem da se, u što je moguće kraćem roku, dode do što sigurnijih podataka koji su potrebni. Iz dosadašnjeg iskustva znamo, kako su se završavali svi naši kampanjski poslovi u vezi sa katastrom zemljišta i čemu oni vode, te se niukom slučaju nesme dozvoliti da se stara istorija ponovi. Ovo tim pre što je i ovogodišnji postupak u radu usvojen pod uslovom da se, po zadovoljenju prvih — najnužnijih potreba, rad produži u nesmanjenom obimu i kroz celu sledeću i jednu narednu godinu do postavljanja cele službe na potpuno sigurne noge.

U svrhu definitivnog sređenja započetog posla bezuslovno je nužno da se u toku iduće i narednih godina na terenu snime i na planovima kartiraju sve promene, koje su ove godine samo evidentirane. Samo pod ovim uslovom možemo se nadati, da ćemo jedanput definitivno izići iz onog nerazmrsivog haosa raznih pojedinačnih nacrti, svakovrsnih zabeležaka na hartijama i harticama i one mase početih i nikad definitivno okončanih poslova.

Bez definitivnog provođenja svih promena na planovima i bez propisnog obračuna cepanih parcela ne može biti ni govora o redovnom održavanju novih katastarskih operata, a još manje o mogućnosti pravilnog i uspešnog postupka ma kod koje vrste tehničkih radova u vezi sa uređenjem ili preuređenjem sadašnjeg posedovnog stanja. Ovo je potrebno učiniti utoliko pre, što nam iduće i naredne godine predstoje vrlo opsežni geodetski radovi na

definitivnom uređenju zemljišnih pose-
da SRZ u vezi sa projektovanjem i iz-
radom gospodarskih osnova za ove za-
druge. Za ovo već postoji zahtev Sa-
veza SRZ AP. Vojvodine sa jednim
opsežnim elaboratom o načinu izvrše-
nja kako agronomskih tako i geodet-
skih radova na ovom poslu.

U interesu ostvarenja ove zamisli
nužno je, pre svega, znatnije izmeniti
sastav službeničkog kadra RKU. Na
račun službeničkih mesta administra-
tivnih službenika povećati broj geome-
tara u ovim upravama. Snabdeti ih u
dovoljnoj meri potrebnim instrumen-
tima i priborom za merenje, a potom
putem uobičajenih rasporeda putova-
vanja i davanjem potrebnih kredita
obavezati na sistematski i planski te-
renski rad u trajanju od najmanje 6
meseci u toku jedne godine. Uvesti o-
baveznu kontrolu svih obavljenih te-
renskih i kancelariskih radova sa ove-
ravanjem i potpisivanjem sastavljenih
elaborata kako od strane izvršilaca ta-
ko i od rukovodilaca nadležnih RKU i
inspekcionijskih organa.

U interesu ostvarenja ovoga cilja
potrebno je takođe, da se ubuduće i
svi geodetski radovi za posebne potre-
be drugih interesenata vrše isključivo
po propisima za katastarsko premera-
vanje sa proširenjem na cele atare, gde
god je to moguće. Sa ovim treba po-
četi već iduće godine pri produženju
snimanja za potrebe vodoprivrede u
srednjem i jugoistočnom Banatu. Za-
htev za ove radove već postoji i obu-
hvata površinu od približno 100.000
hektara.

U vezi sa svim ovim treba se idu-
ćih meseci više pozabaviti i jednim već
starim, ali još nerešenim problemom.
Potrebno je, naime, još jedanput poku-
šati, ali upornije i odlučnije, da se nađe
što prostiji i podjednaki način korišće-
nja za potrebe katastra podataka ranije
spomenutih snimanja za potrebe vodo-
privrede i za izradu opšte državne
karte razmere 1 : 5000. Ovo je potrebno
učiniti i stoga, što ova karta može doći
do svog punog značaja i stepena ko-
rišćenja jedino u slučaju da se koristi
i kao podloga za katastarske potrebe,
a samim tim i za ceo niz drugih geo-
detskih radova u vezi sa katastrom i
posednim stanjem.

Uža Srbija i Autonomna Kosovsko Metohijska Oblast (AKM)

Na sređivanju i dopuni postojećeg
katastra zemljišta na premerenom delu
uže Srbije i AKM Oblasti bio je u toku
ove godine angažovan nekoliko puta
manji broj stručnog i drugog osoblja,
nego u AP. Vojvodini. Ovo, međutim,
znači da veće angažovanje nije bilo ni
potrebno. Istina je, doduše, da kata-
starski premer ovoga područja još
uvek nosi naziv »novi« i da je tempo
promena u godinama posle oslobođe-
nja bio neuporedivo slabiji od onoga u
Vojvodini. Ali to još ne znači da poda-
ci ovoga katastra u celosti odgovaraju
stvarnom stanju na terenu i da nije
bilo potrebno i ovde izvršiti temeljitu
reviziju, pa da se postigne puna si-
gurnost.

Manja angažovanja stručnih snaga
na ovom području u toku ove godine
treba shvatiti samo kao posledicu ne-
izbežne nužnosti. Bilo je, naime, potreb-
no da se ove godine grō raspoloživih
stručnih snaga baci u one srezove AK
M Oblasti i uže Srbije, za koje nije
bilo nikakvog katastra, te ga je tre-
balo tek stvarati. Sa ovoga razloga ovo
područje ograničiti samo na ono, što je
bilo najnužnije i bez čega se niukom
slučaju nije moglo ni smelo pristupiti
oporezivanju po stanju u katastaru. Pri
donošenju ove odluke verovalo se je,
da će katastar i sa ovako nedovoljnim
dopunama moći zadovoljiti potrebe bar
za prvu godinu i da će se u toku nared-
nih godina naći i sredstava i stručnog
kadra, da se izvrši ono, što se ove go-
dine nije stiglo da učini.

U 57 srezova ovoga područja (54
sreza AKM Oblasti) sa 2.352 kat. op-
ština u površini 3.587.000 ha, sa preko
7.000.000 parcela, za koje je postojao
potpun katastar zemljišta sa svim de-
lovima katastarskih operata, radom je
ove godine uglavnom na definitivnoj
obradi podataka o promenama koje su
konstatovane i provedene prilikom re-
vizije iz 1947/48 god. kao i tokom re-
dovnog održavanja posle toga. Kao što
je poznato, pomenuta revizija iz 1947/48
godine vršena je u vidu kampanjske
akcije i u znatnom obimu sa nedo-
voljno stručnim osobljem. Tom prili-
kom provedene su konstatovane pro-
mene samo kroz posedovne listove i
bez obračuna katastarskog prihoda ce-
panih parcela. Sem ovoga ostao je bio

tada u katastarskim operatima velikog broja kat. opština ceo niz računskih grešaka, koje tada nisu bile pronađene, a koje je trebalo otkloniti.

Izvidaji na licu mesta u cilju utvrđivanja i provođenja novih promena vršeni su ove godine samo u onim katastarskim opštinama, u kojima su formirane SRZ i gde je, usled toga, došlo do znatnijih promena u posedovnom stanju i kulturama.

U 516 kat. opština ovoga područja u površini 478.000 ha sa oko 1.300.000 parcela i 85.000 poljoprivrednih gazdinstava, koje su ranije bile premerene, obavljeno je ove godine detaljno klasiranje zemljišta i izrada onih delova katastarskih operata, koji su nedostajali.

Kao što se iz ovoga vidi uređeno je na ovom području ove godine samo ono što se je kao minimum moralo učiniti. Ne bi se, međutim, sa ovim smeli niukom slučaju zadovoljiti i uljuljkivati u veri da je sve dobro. Iz iskustva znamo, da se je posedovno stanje znatno menjalo i u vremenu stabilnog privatnog vlasništva tako, da su i stari propisi govorili o potrebi temeljite revizije katastra svake desete godine. Potrebno je stoga, da se po mogućnosti već iduće godine sa znatno jačim snagama produži sa radom na ispitivanju i isprawkama u svim srezovima ovog područja. Pre svega je nužno da se sve promene koje su konstatovane prilikom revizije propisno snime i kartiraju na katastarskim planovima i na taj način ovi dovedu u saglasnost sa stanjem na terenu, a iz katastarskih operata otklone eventualne greške, koje su nastale usled deobe ovih parcela po izjavama posedovnika na idealne delove. Tom prilikom treba obići i pregledati i ostale delove atara u tim kat. opštinama, konstatovati i snimiti sve promene, koje dosada nisu prijavljene.

U pogledu organizacije rada treba postupiti na sličan način, kako je rečeno za Vojvodinu. Na račun službeničkih mesta administrativnih službenika povećati u svim RKU broj geometara i nepovlačiti ih više na poslove van njihovih srezova. Izvršiti pravilniju i celishodniju raspodelu po RKU starijih i iskusnijih geodetskih stručnjaka sa postavljanjem najsposobnijih i najagilnijih za rukovodioca. Snabdeti RKU u dovoljnoj meri potrebnim instrumentima i priborom. Zabraniti sva-

ki dalji rad na parče — po pozivu privatnih stranaka — i umesto toga putem rasporeda obaveznih putovanja i davanja potrebnih kredita obavezati sve geometre RKU na planski i sistematski terenski rad od najmanje 6 meseci u toku jedne godine. Uvesti obavezan pregled i kontrolu svih obavljenih terenskih i kancelariskih radova sa overavanjem i potpisivanjem sastavljenih elaborata kako od strane šefova RKU tako i od inspekcioni organa. U ovom cilju treba oformiti stalnu i dovoljno jaku inspekcionu grupu pri Upravi katastra u Beogradu, odnosno pri Upravi katastra u Prištini i pojačati odgovornost kako neposrednih izvršilaca tako i nadzornih organa. I na koncu za izvođenje krupnijih radova angažovati i jedan deo stručnog osoblja iz geodetskih sekcija, a sve buduće geodetske radove za posebne potrebe raznih interesanata izvoditi sa snimanjem promena i za potrebe katastra.

Radovi na izradi katastra zemljišta u nepremerenim krajevima NRS

Geodetsko-katastarski radovi, koji su u toku ove godine vršeni u onim srezovima Uže Srbije i AKM Oblasti, u kojima nije izvršen detaljni katastarski premer, predstavljaju po broju angažovanih stručnih snaga i po visini utrošenih finansijskih sredstava najteži i najodgovorniji deo zadatka, koji je ove godine postavljen geodetskoj i katastarskoj službi NR Srbije. Kao što je poznato, područje NR Srbije, za koje početkom ove godine nije postojao nikakav katastar zemljišta, obuhvata nešto oko 2.200.00 Ha površine sa približno 2.100 katastarskih opština (sela). Koliki bi to posao bio, da se i za ovo područje izradi katastar na bazi detaljnog katastarskog premera lako je shvatiti, ako se samo ukaže na činjenicu da je katastar za premereni deo Srbije, u površini nešto više od 4.000.000 Ha, rađen punih 15 godina. Sa obzirom na ovo, kao i na ogromna sredstava, koja bi trebalo utrošiti za jedan ovakav premer, niko od odgovornih rukovodilaca geodetske i katastarske službe ni u NR Srbiji, ni u Glavnoj geodetskoj upravi, nije smeo ni mogao, ni pomisliti ni predložiti, da se pri izradi katastra za ovu teritoriju ode putem detaljnog katastarskog premera.

Poći drugim putem tj. putem korišćenja za ovu svrhu već postojećih podataka ranije izvršenih popisa zemljišta u ovim krajevima nije se takođe moglo, ni smelo. Poznato je naime bilo da su svi popisi zemljišta, koji su vršeni u ovim krajevima za razne potrebe, obavljani kampanjski i bez ikakve sigurne podloge za kontrolu rada i otklanjanje grešaka i namernog prikrivanja ukazivala su nepobitno na činjenicu, da elaborati ovih popisa sadrže potpuno netačne i nesigurne podatke i da bi njihovo korišćenje za svrhu katastra neminovno značilo svesno upropastiti ceo rad i uludo utrošiti narodni novac.

Podaci starog popisnog katastra iz 1928 godine nisu se takođe mogli koristiti. Većina ovih podataka uništena je u toku rata, a i ukoliko su sačuvani nisu bili za upotrebu, jer su bili potpuno zastarjeli, a sem toga sastavljeni po bivšim političkim opštinama, što je onemogućavalo njihovu upotrebu s obzirom na našu sadašnju administrativno-teritorijalnu podjelu.

Posle dugih savetovanja i diskusija po ovom pitanju odlučeno je na koncu da se za ovo područje izradi popisni katastar po uzoru na onaj iz 1928 godine, koji je nastao kao rezultat sličnih potreba i istih uslova za rad. U cilju otklanjanja svih glavnih nedostataka, kojima je bio opterećen pomenuti popisni katastar iz 1928 godine, rešeno je da se u pogledu stvaranja potrebne geodetske osnove i obezbeđenja drugih mera za kontrolu rada kod popisa i osiguranja što tačnijih podataka za površine i klase zemljišta, pođe mnogo dalje nego 1928 godine. Kao baza za kontrolu površina, pri izradi katastra u 1928 godini, služile su naime ukupne površine političkih opština. Ove površine dobijene su tada razgraničavanjem i snimanjem opštinskih granica putem zatvorenih poligona sa kartiranjem u razmeru 1 : 20.000. Tom prilikom nisu odvajane površine pod državnim i seoskim šumama i utrinama, što je omogućavalo da se prikriju znatne površine ziratnog zemljišta, naročito u onim opštinama sa velikom teritorijom (često i preko 10.000 Ha), gde nijedna komisija nije bila u stanju da kontroliše ispravnost podataka u podnetim prijavama. Klasiranje zemljišta vršeno je po potesima, čije površine nisu bile poznate, što je opet omogućavalo da pojedini zemljoposednici upisuju svoja

imanja u one potese sa slabijim zemljištima. Ovo je bilo utoliko lakše, što popis nije vršen na licu mesta, već putem pismenih prijava koje su predavane komisiji u kancelariji opštine.

Za izradu novog popisnog katastra izvršeno je stoga prethodno razgraničavanje atara svakog pojedinog sela (kat. opština) sa snimanjem kako opštinske granice tako i svih važnijih puteva, reka, potoka, kao i granica većih kompleksa šuma, utrina i neplodnih zemljišta unutar granica svake katastarske opštine. Snimanje je vršeno pretežno tahimetrijski sa poligone mreže uz računanje koordinata poligonih tačaka, jer je sva ova mreža bila oslonjena na postojeću državnu triangulaciju. Kao baza za popis i klasiranje individualnih poseda zemljišta služili su pregledni planovi u razmeri 1 : 10.000, koji su pored granica kat. opština sadržavali i sve, na napred opisani način, snimljene granice i objekte unutar kat. opština. Atar svake kat. opštine bio je na taj način podeljen u više manjih blokova u veličini od 30—200 Ha, čije su površine određene na osnovu podataka premera. Popis je vršen komisijom — na licu mesta — u prisustvu zainteresovanih zemljoposjednika i to od parcele do parcele, dok nisu bile popisane sve parcele unutar jednoga bloka. Komisiju su sačinjavali jedan stalni službenik (geometar ili kat. referent) i dva ovlašćena pretstavnika dotičnog sela, koji su dobro poznavali mesne posedovne prilike, i koji su za svoj rad takođe bili plaćeni. Samo u izuzetnim slučajevima uzimani su za popisivače i honorarni službenici. Površina svake parcele cenjena je po pravilu od oka a u izvesnim slučajevima (u ravnici i kod sitnih parcela) i putem merenja pantljkom. Zbir površina svih parcela unutar jednog bloka upoređivan je zatim sa ukupnom površinom bloka, koja je dobijena premerom. U slučaju većeg neslaganja vršeno je obavezno novo procenjivanje površina pojedinačnih parcela i ispitivano da neka parcela nije slučajno ispuštena. Kod neznatnijih odstupanja vršeno je izravnjanje na površinu bloka putem dodavanja popravke površini svake pojedine parcele proporcionalno njenoj veličini. Sav ovaj rad obavljan je preko teren-skih geodetskih sekcija, obrazovanih za svaki srez, sa šefom sekcije koji je

vršio pregled i overavanje svih izvršenih poslova.

Klasiranje zemljišta je vršeno takođe po blokovima, ali posebno za sve postojeće kulture unutar jednoga bloka, sa podelom pojedinih grupa parcela u odgovarajuće klase. Ovo klasiranje vršili su agronomi u prisustvu ovlašćenih predstavnika odnosno sela, kojima su bile dobro poznate mesne prilike. Nadzor nad ovim radom vršili su agronomi iz oteka za klasiranje Geodetske uprave, koji su overavali sve sastavljene elaborate. Upisivanje kultura i klasa za pojedine parcele vršila je popisna komisija, a na osnovu okvirnih podataka o bonitetu i klasama zemljišta unutar jednog bloka koje je odredio agronom, odnosno komisija za klasiranje.

Po završenom popisu zemljišta u jednoj kat. opštini i izravnavanju svih površina na površine blokova, a prema tome i na ukupnu površinu cele kat. opštine, pristupalo se je odmah i izradi posedovnih listova i sumarnika posedovnih listova. Na koncu je vršeno izlaganje na javni uvid svih podataka upisanih u posedovne listove tj. svakom posedniku je saopštavano šta je sve i kako (površina, kultura i klasa svake pojedine parcele) upisano u njegov posedovni list i objašnjeno mu da ima pravo žalbe, ako smatra da uneti podaci ne odgovaraju stvarnom stanju. Sa potpisivanjem posedovnih listova od strane posednika i članova popisne komisije završavao se je rad na popisu, dok su ostali delovi katastarskih operata rađeni u Beogradu ili u stalnim sedištima geodetskih sekcija.

Sve ovo iznosim ovako detaljno sa namerom, da s jedne strane ukažem na obim posla i veličinu zadatka, koji je ove godine izvršen, a s druge strane da istaknem suštinsku i kvalitetnu razliku između ovog popisnog katastra koji se sada stvara i onog iz 1928 godine, a koji je i pored svih svojih mana i nedostataka ipak služio i zadovoljavao potrebe više od 15 godina. Ovo naročito stoga, što smo prilikom početka ovogodišnjih radova na popisu naišli na znatan otpor kako kod samih zemljoposjednika tako i kod pojedinih predstavnika narodne vlasti. Popisi zemljišta u ovim krajevima vršeni su naime posle oslobođenja u dva ili tri maha, ali uvek sasvim pogrešno i aljkavo, te je sam naziv »popis« po-

stao pojam za nesigurne i proizvoljne podatke. Potrebno je stoga naročito podvući, da ovogodišnji popis za izradu katastra zemljišta predstavlja neuporedivo solidniji i objektivniji rad i da sa dosadašnjim popisima ima samo toliko sličnosti, što nosi isto ime.

Samo izvođenje radova na izradi katastra za ovo područje bilo je u organizacionom pogledu, podeljeno u 5 posebnih operacija, koje su se nadovezivale jedna na drugu, i to:

1) Terenski geodetski radovi na razgraničavanju kat. opština i premeru po blokovima.

2) Kartiranje sa računanjem površina i izradom kopija planova za potrebe pri klasiranju i popisu.

3) Klasiranje zemljišta.

4) Popis zemljišta sa izradom posedovnih listova i izlaganjem na javni uvid.

5) Definitivna izrada katastarskih operata sa obračunom kat. prihoda.

Terenski geodetski radovi na razgraničavanju i premeru po blokovima kat. opština predstavljali su nesumnjivo najnaporniji i najskuplji deo celog ovog posla. Na izvršenju ovih radova koji su do sada završeni za 1.150 kat. opština u površini od 1.050.000 Ha bilo je ove godine angažovano nešto oko 130 terenskih grupa sa oko 250 geod. stručnjaka i to za period od približno 4½ meseca rada. Prosečan uspeh po jednom stručnjaku na jedan kalendarski dan iznosio je 30 Ha snimljene površine (60 Ha po jednoj grupi). Ukupna suma svih troškova za ovaj deo posla iznosi nešto oko 30.000.000 dinara, odnosno Din. 29 po jednom hektaru.

Istina je, da su drugovi koji su obavljali ovaj deo posla poneli na sebi glavni deo tereta na izradi katastra zemljišta za ovo područje. Isto tako je istina, da je pretežan broj ovih drugova na ovom poslu pokazao vanredno zalaganje i uložio krajnje napore, da i pod teškim uslovima dâ dobar i kvalitetan rad. Činjenica je, međutim, da se je u velikom broju takvih našlo i nekoliko slabih, nestručnih i aljkavih radnika, koji su davali i male rezultate po količini i kvalitetno slab rad. Kod nekih je to, doduše, bilo ili posledica nesnalazjenja na poslu, koji su ove godine prvi put radili ili nepotpunog shvatanja svrhe celog ovog rada. Ali kod većine njih uzrok treba tražiti samo u aljkavosti, nedisciplini i u nepoštovanju pisanih propisa i uputsta-

va, a delom i u slabom stručnom znanju i nedovoljnom zalaganju na poslu.

Glavne greške koje su uočene u njihovom ovogodišnjem radu mogu se obuhvatiti u sledećem:

a) Nepravilno razvijanje poligone mreže sa upotrebom prevelikog broja računskih strana iz trouglova, sa nesrazmerno kratkom osnovicom i bez merenja trećeg ugla i upotreba suviše dugih poligonih vlakova propuštanjem veze za najbliže trigonometrijske tačke, što je uticalo na umanjivanje tačnosti i spuštanje opšteg kvaliteta mreže. Upotreba i suviše kratkih poligonih strana, što je otežavalo pravilnu orijentaciju stranica pri kartiranju u razmeri 1:10.000. Nepažnja pri uzimanju početnih nagiba kod određivanja slepih tačaka i vlakova, što se je otkrivalo tek prilikom kartiranja. Nesrednost i neurednost u tahimetrskim zapisnicima i neslaganje između brojeva detaljnih tačaka u zapisnicima i na detaljnim skicama, što je neminovno dovelo do zabune kod kartiranja s obzirom da frontovi nisu bili mereni. Aljkavost i nepismenost kod vođenja i sastava zapisnika omeđavanja, što se je naročito očitivalo kod opisa tromeđa.

b) Prilikom snimanja detalja išlo se je u dve krajnosti. Jedni su suviše detaljizovali, ne vodeći pri tome računa da će se kartiranje vršiti u razmeri 1:10.000. (Tipičan primer za ovo je rad jednog druga, koji je inače dobar stručnjak i vrlo savestan radnik, ali koji je ove godine ipak snimio obale potoka uzimajući detaljne tačke na svakih 10—15 metara, što bi bilo prilično detaljisanje i za kartiranje u razmeri 1:2500). Drugi su opet išli u sasvim drugu krajnost tako da nisu pravilno snimali ni one prelome i krivine, koji su se bezuslovno morali snimiti. (Primer za ovo je jedna brdska katastarska opština u srezu studeničkom, gde mreža puteva u brdima, predstavljena na planu može po svojoj pravilnosti lako navesti na pomisao da se radi o Ravnoj Vojvodini). Kod određivanja detaljnih tačaka presecanjem prelažene su katkada sve granice dovoljenog.

Ovakvih grešaka i propusta bilo je najviše u srezovima studeničkom, kosaničkom i nerodimskom i one su dovelo do toga da je na ispravke ovakvog rada trošeno ponovo vreme i novac.

Kartiranje sa računanjem površina i izradom kopija planova za sve katastarske opštine obavljeno je u Beogradu u Geodetskoj upravi odnosno Geodetskoj sekciji. Na tom poslu stalno je bilo zaposleno nešto više od 50 stručnjaka stalnih službenika te sekcije sa 30—40 spoljnih saradnika, koji su te poslove obavljali u akordu.

Ovaj deo posla predstavljao je, u sklopu ostalih operacija, ono što se u proizvodnji naziva »usko grlo«. Neravnomerno pristizanje elaborata sa terena i postojanje u tim elaboratima svih onih grešaka i aljkavosti, o kojima je napred bilo reči, doveli su često do toga da planovi nisu mogli biti na vreme izrađeni. Zbog ovoga je opet neizbežno dolazilo do nepotrebnih pomeranja grupa na terenu, a samim tim i do izdataka, koji su se mogli izbeći.

Kada je reč o ovoj vrsti posla ne će biti suviše napomenuti da su ukupni izdaci za ovaj rad iznosili prosečno od 3—9 din. po 1 Ha, uključujući tu kartiranje sa definitivnom obradom originalnih planova u razmeri 1:10.000, računajući tu i one kat. opštine u kojima je već ranije bio izvršen detaljni kat. premer, a klasiranje tek ove godine. Na ovom poslu radilo je nešto više od 120 inženjera agronomije i poljoprivrednih tehničara sreskih narodnih odbora, profesora srednjih poljoprivrednih škola i službenika državnih poljoprivrednih dobara i SRZ. Klasiranje je vršeno pod stručnim rukovodstvom i nadzorom 5 inženjera agronoma Geodetske uprave NRS i 2 inženjera poljoprivrednih instituta iz Beograda.

Rad na popisu zemljišta obuhvatio je ove godine nešto više od 1.150 kat. opština u ukupnoj površini od 1.050.000 Ha, sa približno 2.000.000 parcela. Na ovom poslu bili su angažovani pretežno katastarski službenici i geometri iz RKU kao i geometri iz geodetskih sekcija. Pokušaj da se na ovom poslu angažuju dobro pismena lica, na licu mesta, uspeo je samo u vrlo ograničenom broju kat. opština i to samo u nekim srezovima. Glavni razlog za ovo leži u tome, što se je popis ove godine najvećim delom obavljao u srezovima Kosova i Metohije, gde je bilo vrlo teško naći na selu ljude toliko pismene da bi se mogli snalaziti na planovima i uspešno obaviti taj posao. Studenti, daci i drugi pismeni ljudi, koji su se mogli naći po varošima nerado

su, međutim, išli na selo. Ukupni izdaci za popis iznose prosečno nešto više od 20.— din. po 1 Ha.

Na kraju izlaganja o ovogodišnjim radovima na izradi popisnog katastra smatram za potrebno da ukažem na još jednu stvar. Radi se, naime, o skiciranju na samim planovima ili na posebnim skicama svih parcela unutar jednog bloka, što bi nesumnjivo mnogo doprinelo ne samo opštem poboljšanju kvaliteta, nego i povećanju upotrebne vrednosti katastarskih podataka. Ovaj posao bi se mogao obavljati paralelno sa premerom po blokovima ili uz popis. Klasiranje bi se u tom slučaju moglo vršiti na isti način kao i kod detaljnog katastarskog premera (detaljno klasiranje), što bi potpuno otklonilo mogućnost onih neizbežnih grešaka, koji se pojavljuju pri sadašnjem postupku — pri prenosu podataka iz klasiranja po blokovima na pojedinačne parcele, — a koje je greške sada vrlo teško potpuno izbeći, a često nemoguće i otkloniti.

Nesumnjivo je, da bi ova dopuna u postupku značila izvesno povećanje troškova i malo duže trajanje posla, ali bi je svakako trebalo ispitati pre početka rada u idućoj godini. Ukoliko bi se mesto ovoga moglo u većoj meri primeniti aerofotogrametrijsko snimanje, to bi svakako bilo bolje.

Geodetski radovi za posebne potrebe pojedinih interesenata

Kao što je to ranije na jednom mestu već rečeno, geodetski radovi, koji su ove godine vršeni na teritoriji NR Srbije za posebne potrebe pojedinih interesenata, obuhvatili su pretežno nova i dopunska snimanja proširenih građevinskih reona pojedinih naših gradova i varoši, a u cilju stvaranja potrebnih geodetskih osnova za plan-sku izgradnju i uređenje tih mesta; zatim dopunska i nova premeravanja sa izradom situacionih planova za ceo niz rudarskih istražnih terena; izradu situacionih planova u svrhu studija i projektovanja hidrotehničkih melioracija i na koncu razne specifične geodetske poslove na velikim građevinskim radilištima u našoj Republici.

Novi premeri gradskih naselja vršeni su — odnosno dovršavani — ove godine u Zemunu, Novom Sadu, Ko-

sovskej Mitrovici i Petrovaradinu, a dopunska snimanja u Pirotu, Nišu i Vučitrnu. Osim ovoga dovršena je u toku ove godine izrada situacionih planova na osnovu dopunskih premera iz 1951. godine za sledeće gradove: Ču-prija, Paraćin, Trstenik, Gornji Milanovac, Loznica, Vranje, Tutin, Kruševac i Peć.

Svi novi premeri vršeni su u svemu po pravilnicima o katastarskom premeravanju sa obuhvatanjem atara cele kat. opštine, gde je god to bilo moguće. Kod dopunskih premeravanja nije se međutim uvek postupalo jedno-obrazno, te smo kod nekih od ovih radova učinili propust utoliko, što smo u 1951. god. prilikom snimanja promena u objektima propustili da snimamo i promene u granicama poseda kako bi ti radovi jednovremeno služili i za izradu regulacionih planova i za održavanje katastra zemljišta. Ovo utoliko pre što je opšte poznato da je održavanje katastra u varoškim opštinama oduvek bilo najslabije i najneurednije.

Nova i dopunska premeravanja za rudarske potrebe vršena su ove godine na terenima rudnika Majdanpek i Neresnica, zatim na terenu rudnika Bela Stena kod Raške. U toku zimskog perioda dovršena je, međutim, izrada situacionih planova za rudarske terene koji su snimljeni u 1951 godini i to za rudnike: Senjski Rudnik, Rtanj, Despotovački Rudnici, Jelašnica, Jan-kova Klisura, Obilić kod Prištine, Rudnik, Lece, Ajvalija, Novo Brdo, Šumadija — Brđani, Drenica—Galica, Ibarski Rudnici, Novi Kostolac i Kolubara.

Geodetski radovi za potrebe pri projektovanju i izvodenju hidrotehničkih melioracija obavljani su ove godine samo u toku Zapadne Morave kod Kruševca. U toku I kvartala ove godine završena je međutim izrada planova za jedan deo Metohije u približnoj površini od blizu 10.000 Ha., koji se nadovezuje na radove izvršene ranijih godina za istu svrhu.

U vezi sa potrebama katastra nužno je da se ubuduće i radovi za rudarske potrebe kao i za potrebe vodoprivrede izvode sa obaveznim snimanjem i posedovnog stanja, jer će se samo na taj način, uz neznatno povećanje izdataka, moći zadovoljiti posebne potrebe pojedinih interesenata i odgovoriti za-datku katastarske službe.

U pogledu obavljanja geodetskih radova na građevinskim radilištima navešću ovde samo one, na kojima su stručnjaci geodetske službe NRS proveli nekoliko meseci, a to su: gradilište hidrocentrale na Drini kod Malog Zvornika, gradilište hidrocentrale Raška—Sopoćani, fabrika cementa Beočin, fabrika kablova Svetozarevo, industrija u Pribiju na Limu, železara u Smederevu itd.

Kada je reč o ovim poslovima potrebno je istaknuti da se iz godine u godinu sve više i sve češće pojavljuju potreba i zahtevi za učešćem stručnjaka geodetske službe i na ovoj vrsti geodetskih radova.

Ukupna vrednost svih geodetskih radova, koji su ove godine obavljeni za posebne potrebe pojedinih interesenata iznosi nešto oko 25,000.000 din., računajući tu i radove na arondacijama zemljišta poseda SRZ. Za sve ove radove Geodetska uprava je naplaćivala od naručilaca stvarne troškove i naplaćene sume uplaćivala u budžet u vidu prihoda.

Po završenom referatu drug Ivančević otvara diskusiju.

Drug Božić Milorad, delegat Sekcije Društva Novi Sad, govorio je o izradi novih planova za neke katastarske opštine na teritoriji Vojvodine, korišćenjem podataka ranije izvršenih komasacija.

U daljem izlaganju podvukao je potrebu popularisanja putem dnevne štampe kako završenih geodetskih radova tako i radova koje treba započeti, radi boljeg i blagovremenog informisanja stanovništva o potrebi i značaju geodetskih radova. To je najbolji put da se postigne puna saradnja stručnjaka i stanovništva i da se otklone nepotrebne smetnje i nesporazumi.

Drug Milošević Boža, delegat Sekcije Zrenjanin, podvukao je naročite teškoće na sređivanju elaborata u Banatu, s obzirom na stanje planova i mnogobrojne promene u elaboratu. — Predloženo je Upravi da se 5 katastarskih opština ponovo snimi, jer to, po mišljenju Sekcije, predstavlja najekonomičnije, najpravičnije i jedino rešenje kao i uvođenje sankcija, u ma kom vidu, za neodgovorne posjednike koji se ne odazovu pozivu prilikom izlaganja.

Drug Živković Sreten, delegat Sekcije Niš, napomenuo je da propusti po-

menuti u referatu dolaze kao posledica neiskustva mladih kadrova, koji su izvršili najveći deo tih radova. S druge strane, činjenica, da su to radili mladi stručnjaci pokazuje koliki su trud morali uložiti za uspešno završenje zadatka. Na njegovom sektoru popis je uspeo iako su bili na tome poslu angažovani i spoljni saradnici.

Zimski period treba iskoristiti i uputiti mlade i neiskusne drugove u radove koji služe u katastarske svrhe, jer u školama nije ni predavano o tim radovima.

Sa predlogom druga Savića, da se skiciraju parcele prilikom popisa slaže se s nadopunom da se upisuju i kulture.

Drug Čulić Branko, iz Sekcije Beograd, rekao je da su kancelariski radovi usko grlo ovogodišnjeg zadatka i da uspeh na kancelariskim radovima ne zavisi samo od zalaganja drugova koji ih izvršavaju, nego mnogo više od kvaliteta terenskih radova. Karakteristični nedostaci ovogodišnjih terenskih radova su:

1. nedovoljno graničnih podataka.
2. nesređenost elaborata, naročito tahimetrijskih zapisnika,
3. slabe skice, veze i granice
4. slaba ili nikakva registracija podataka, i
5. nepravilan rad, duge vizure, sistemi trouglova sa malim bazama i uglovima.

Navedeni nedostaci neminovno utiču na rokove prilikom izrade planova i onemogućavaju blagovremeno izvršenje pojedinih zadataka.

Drug Strineka Petar, iz Zagreba, okarakterisao je referat kao iscrpan i samokritičan. Zatim je govorio o prilikama u Hrvatskoj, gde se nailazi na slične teškoće kod izlaganja. Planovi i elaborati su unekoliko srezova uništeni. Operat nesređen i raznovrstan. Teritorija Hrvatske pokrivena je uglavnom trigonometrijskom mrežom III reda, dok je u Srbiji izvršena i triangulacija IV reda. Odnos starih i iskusnih stručnjaka prema mladim je jedan prema deset. U geodetskim školama treba uvesti predmet »Izrada katastra« kako bi mladi stručnjaci već u školama stekli potrebna znanja za izvršavanje radova i u ovom sektoru geodetske delatnosti.

Drug Prodanović Stojan, delegat Sekcije Priština, istakao je naročite teškoće kod snimanja blokova u pre-

delima pokrivenim šumom, gde je između privatno i državno vlasništvo. U buduću treba dati određenija uputstva za radove u sličnim slučajevima.

Drug Kostić Miodrag, iz Sekcije Beograd, govorio je o kvalitetu planova koji služe za popis istakavši da se lakše vrši popis na planovima koji su dobiveni numeričkom metodom, jer su potpuniji i na njima je lakša orijentacija, nego na planovima koji su izrađeni grafičkim putem.

U svom daljem izlaganju govorio je o uslovima rada na terenu koji su još uvek teški, a ishrana i smeštaj slabi. Predlaže da se ovom problemu posveti u buduću veća pažnja i da se preko sreskih i opštinskih odbora izvrše pripreme pre dolaska stručnjaka.

Drug Zokić Lazar, iz Sekcije Beograd, ukazao je na potrebu mehanizacije radova u geodetskoj struci prema razvoju mehanizacije u ostalim granama privrede. Postignuti uspesi u inostranstvu, a i kod nas, dokazuju da fotografometrija sve više potiskuje stare klasične metode, pa čak i iz onih radova, koji su padali isključivo u domen klasičnih metoda. Osvrnuvši se na predlog druga Savića o potrebi skiciranja parcela u blokovima kao umesan, naglasio je da se prilikom upotrebe aerofotogrametrije dobiju daleko bolji podaci o parcelama, nego načinom koji predviđa referat, jer je fotografometrija najvernija slika (skica) koja sadrži sve parcele u bloku.

Izvršeni radovi na 200.000 ha u Crnoj Gori pokazali su produžio je drug Zokić, sve prednosti aerofotogrametrije. Imali smo mnogo teškoća u pripremnim radovima usled vremenskih nepogoda, više izdataka i nepotrebno izgubljenog vremena, nekoliko ponavljanja, pa pored svega toga koštao je 1 ha oko 8 din. To je neuporedivo skuplje od istih radova u inostranstvu, ali ipak mnogo je jeftinije od radova izvršenih klasičnim metodama. Podaci koji su izneti u referatu, dokazuju to najbolje i najrečitije. Iskustva koja su stečena prilikom izvršavanja ovih radova omogućavaju još bolje, kvalitetnije i jeftinije izvođenje radova. Na žalost, naša najveća prepreka u daljem usponu i većim uspesima, završio je drug Zokić, jeste nemanje instrumentata za restituciju.

Drug Milačić Dimitrije, načelnik Glavne Geodetske uprave, analizirao je ukratko referat i ukazao na potrebu

šireg obuhvaćanja problema naše struke. Naročito treba proanalizirati kako su upotrebljene metode za izvršenje pojedinih zadataka zadovoljile po pitanju kvaliteta i kvantiteta. Posebno pri analizi posvetiti pažnju radovima na izvršenju zadatka u vezi premera i popisa zemljišta, kako bi se na osnovu ovogodišnjih iskustava donela uputstva za dalji rad.

Drug Penčić Čedomir, predsednik Društva geodetskih inženjera i geodeta NR Makedonije, osvrnuo se na ovogodišnje radove u Makedoniji. Postignut je zadovoljavajući kvalitet, kvantitet i zadovoljena svrha kojoj je namenjen popis. Karakteristični su propusti:

1. Nedovoljna kontrola, jer je sve osoblje bilo poslato na izvršenje zadatka.

2. U početku radova na razgraničenju opština nedovoljan odziv mesnih vlasti prouzrokovao je i slabiji odziv meštana.

3. Nije izvršena dovoljna priprema i upućivanje mladih kadrova.

4. Osposobljavanje kadrova za izvršenje popisa putem seminara od nekoliko dana pokazalo se kao nedovoljno, jer je popis zemljišta složen proces i traži poznavanje katastarskih propisa.

Na kraju svoga izlaganja drug Penčić je predložio:

1. da se za svaki blok prilikom popisa, pre izravnjanja površina, još jedanput proveri prijavljivanje parcela i njihove površine.

2. da se klasiranje vrši posle popisa, jer se time daje mogućnost detaljnog klasiranja po parcelama i kultura, što je od velike koristi i ubedljivije deluje na posjednike.

Drug Tolevski Ivan, načelnik Geodetske uprave NR Makedonije, naglasio je između ostalog, da je propuštena prilika da se putem savetovanja stručnjaka iz više republika izvuku koristi i predložio je da se održi takvo savetovanje kako bi se izmenom iskustava a na osnovu detaljnih analiza dosadašnjih radova, doneli zaključci za radove u idućoj godini.

Drug Kabil Salih, sekretar Društva geodetskih stručnjaka NR BiH, pozdravio je prisutne u ime drugova iz BiH i podvukao da su metode i sistem rada na popisu odgovorile svojoj svrsi ali treba postaviti princip »što bolji kvalitet«. Eventualni nedostaci i propusti u geodetskom radu prouzro-

kuju neželjene posledice kod meštana.

Radi boljeg kontrolisanja do koje su mere upoznati mladi drugovi sa katastrom treba uvesti »Katastarske propise« kao predmet pri polaganju državnog stručnog ispita.

Drug Živanović, delegat Sekcije iz Kragujevca naveo je poteškoće prilikom nabavke dnevne štampe i literature. Neredovno primanje štampe negativno utiče kako na politički, kulturni i stručni rad kolektiva tako i na razvoj pojedinih članova. O ovom vrlo važnom elementu treba, predloženo je dalje, povesti mnogo više računa, jer nije dovoljno samo izvršiti zadatak, nego treba i pravilno vaspitati nove stručnjake.

Drug Pražić Milivoje, član Sekcije Beograd, izneo je mnogo primera iz prakse, kojima je podvukao činjenice iznete u referatu osvrnuvši se naročito na omeđavanje, jer od toga zavisi kako će se meštani odazivati u daljem radu i kakav će autoritet uživati stručnjak.

U propisima i uputstvima za ovogodišnje radove, nastavio je drug Pražić, mogle bi se neke odredbe ublažiti, a da se ne smanji kvalitet, s obzirom na stečena iskustva u ovoj godini.

Po završetku diskusije usvojen je predlog da se referat druga Savića i zapisnik sa savetovanja umnoži i dostavi sekcijama Društva na prorađu.

Ing. RUK